

DAMIR JURAS*

Lažno prijavljivanje kaznenog djela zloupotrebom instituta predstavke ili pritužbe

Presudom Općinskog suda u S., broj K-1278/11 od 20. 5. 2013., okrivljenik je proglašen krivim da je u stjecaju počinio dva kaznena djela protiv pravosuđa – lažno prijavljivanje kaznenog djela jer je: *"dana 20. prosinca 2010. iz V., Vladi RH podnio pisanu predstavku u kojoj je žaleći se na odluku o prestanku radnog odnosa koju je izrekao Odsjek prvostupanjskog disciplinskog sudovanja u (...), htijući protiv istih pokrenuti kazneni postupak, neistinito naveo da mu je načelnik Policijske uprave (...) X.X. lažno obećao da će mu kao načelnik pomoći da u disciplinskom postupku koji se protiv njega vodi ne bude donijeta odluka o prestanku radnog odnosa kao i da je voditelj tog Odsjeka Y.Y. odluku o prestanku radnog odnosa donio baš pod utjecajem X.X. i da mu Y.Y. tijekom postupka nije omogućio dostavu svih dokaza na koji način bi isti počinili kaznena djela čiji se progon pokreće po službenoj dužnosti, iako je znao da to nije istina i da X.X. ne sudjeluje u radu disciplinskog suda niti utječe na njegove odluke, a da je odluku disciplinskog suda donijelo tročlano vijeće, a ne Y.Y."* Županijski sud je žalbu okrivljenika odbio kao neosnovanu, navodeći u obrazloženju presude broj: Kž-594/13 od 19. 11. 2013. (str. 3.) da je sud prvog stupnja pravilno "zaključio kako je okrivljenik (...) ostvario bitna obilježja kaznenih djela lažnog prijavljivanja kaznenog djela."

Iz obrazloženja presude Općinskog suda u S., broj K-1278/11:

" (...) u postupku nije bilo sporno, što okrivljenik potvrđuje i u svojoj obrani, da je upravo on Vladi RH, Uredu predsjednice 20. prosinca 2010. (list br. 11-12 spisa) uputio predstavku sa sadržajem da je gospodin Y.Y. kao predsjednik disciplinske komisije donio presudu pod utjecajem X.X. koji je tada bio načelnik PU (...) i koji je njemu obećao da će ići s blažom presudom te da neće dobiti otkaz. Također nije bilo sporno da je okrivljenik kao djelatnik MUP-a Rješenjem MUP-a (...) Odsjek prvostupanjskog disciplinskog sudovanja (...) od 3. lipnja 2009. proglašen odgovornim za težu povredu službene dužnosti i da mu je izrečen prestanak državne službe (...). Nije bilo sporno ni da je rješenjem MUP-a (...) Odsjek

* dr. sc. Damir Juras, policijski savjetnik, Ministarstvo unutarnjih poslova, Split. Autor u tekstu iznosi osobna stajališta.

drugostupanjskog disciplinskog sudovanja od 7. srpnja 2009. (list br. 14-16 spisa) odbijena žalba okrivljenika kao ni da je Upravni sud RH presudom od 10. ožujka 2010. (list br. 17-18 spisa) odbio tužbu okrivljenika izjavljenu na rješenje MUP-a od 3. lipnja kojim je oglašen okrivljenik odgovornim da je počinio težu povredu službene dužnosti. Nije bilo sporno ni to da je okrivljenik Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, nakon što mu se isto tijelo obratilo vezano za podnesak, odnosno predstavku koju je uputio Vladi RH, Uredu predsjednice 20. prosinca 2010. g., pisanim podneskom od 31. siječnja 2011. g. (list br. 8 spisa) izjavio kako je iz njegovog dopisa upućenog Uredu predsjednice vidljiva njegova namjera i da je naslov dužan utvrditi sve relevantne i irelevantne činjenice, te za iste provesti postupke i o svemu donijeti meritornu odluku, a slijedom postupanja po njegovoj predstavi da je potrebno uzeti u obzir sva navedena imena osoba koje su svojim položajem i utjecajem doprinijele pravovaljanosti neadekvatne presude. Ono što je bilo sporno i što je trebalo nedvojbeno utvrditi jest namjera okrivljenika za inkriminirajućim postupanjem. (...).

Ratio legis ovog kaznenog djela jest zaštita osobe koja je lažno prijavljena od neugodnosti posljedica koje lažno prijavljivanje za nju mogu imati.

Oštećenik Y.Y. u svom iskazu navodi kako je, nakon što je potvrđena prvostupanjska disciplinska odluka, okrivljenik zvao njegovu tajnicu i rekao (...) pa da je pokrenut postupak za vrijeđanje službene osobe, da se morao očitovati vezano za predstavku protiv njega koju je okrivljenik uputio predsjednici Vlade (...) i da je revoltiran time što ga se lažno proziva za počinjenje kaznenog djela. Predstavku je proslijedio USKOK-u koji je tu kaznenu prijavu odbacio. Isti je (...) posebno istaknuo da bilo kakve intervencije da netko utječe na njegov rad su za njega neprihvatljive što je općepoznato pa je tako intervencije kolega (...) odbacio s ogrorčenjem što mu se uopće pristupa na takav način. (...).

Naime, za ostvarenje ovoga kaznenog djela potrebno je da je prijavljena osoba nedužna, neće se raditi o ovom djelu, ako se u prijavi navode određene okolnosti i činjenice koje su podnositelja prijave navele na zaključak da je određena osoba počinila kazneno djelo.

Prema zaključku ovog suda prijava okrivljenika, odnosno njegova predstavka upućena Vladi RH od 20. prosinca 2010. bila je lažna, tj. okrivljenik je bio svjestan da ono što je iznio u prijavi ne odgovara stvarnosti, svoje optužbe protiv X.X. i Y.Y. potvrdio je još jednom kada ga je USKOK pozvao na očitovanje bi li predmetna predstavka Vladi predstavljala kaznenu prijavu, međutim on nije postupio prema uputi iz Rješenja o odbačaju USKOK-a od 11. ožujka 2011. da može u roku od osam dana poduzeti kaznenu progon protiv navedenih osumnjičenika podnošenjem optužnog prijedloga pred Općinskim sudom u S., objašnjavajući sudu da je tada imao druge prioritete te bi mu to prouzročilo dodatne troškove iz čega jasno proizlazi da je okrivljenik bio svjestan da lažno optužuje oštećenike, državne službenike, za vrlo ozbiljna kaznena djela, a predstavka koju je uputio Vladi bila je izraz nemoći i revolta zbog odluke o otkazu koja je za njega bila fatalna i s kojom se nije mogao pomiriri, kako sam okrivljenik navodi u svojoj obrani.

Okrivljenik je kao djelatnik MUP-a, kontaktirajući s brojnim kolegama o svom slučaju i disciplinskom postupku koji je pokrenut protiv njega, što navodi okrivljenik i saslušani svjedoci (...), bio dobro upućen na koji način i koje su to osobe koje pokreću disciplinski postupak te da suci disciplinskog suda kao samostalnog tijela, dakle, tijela kojemu nije nadređen načelnik PU (...), provode postupak i donose odluku. I sam svjedok (...), načelnik PP (...) u to vrijeme, navodi da je okrivljeniku, kao i njemu, bilo poznato da načelnik PU (...) X.X., kao i on osobno, ne mogu utjecati na rad disciplinskog suda. Ovaj sud u cijelosti poklanja

vjeru iskazima saslušanih svjedoka (...) koji su međusobno u bitnome suglasni i argumentirani. Iz tih iskaza proizlazi da načelnik PU (...) nije obećao niti je mogao obećati okrivljeniku da će mu disciplinski sud izreći blažu sankciju, a ne otkaz, niti da je Y.Y., koji je doduše bio samo član tročlanog disciplinskog vijeća, odluku donio pod bilo čijim utjecajem, posebno zato što mu načelnik PU (...) X.X. nije nadređen, a disciplinska odluka o prestanku državne službe je u konačnici i potvrđena što u postupku i nije bilo sporno. (...).

Imajući u vidu sve navedeno uz činjenicu da je Ured za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta Rješenjem od 11. ožujka 2011. (list 5-7) odbacio kaznenu prijavu okrivljenika protiv X.X i Y.Y. zbog kaznenih djela za koja se progoni po službenoj dužnosti iz čl. 337. st. 1. i 2. KZ-a, čl. 339. KZ-a i čl. 304. st. 2. KZ-a, ovaj sud je na nedvojben način utvrdio da je okrivljenik (...) ostvario sva bitna obilježja kaznenog djela iz čl. 302. st. 1. KZ/97."

Komentar

Ova presuda upućuje na činjenicu da ustavno pravo na podnošenje predstavke ili pritužbe državnim i javnim tijelima propisano člankom 46. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine /dalje: NN/, 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10.), koje je u odnosu na zaposlenike i ustrojstvene jedinice Ministarstva unutarnjih poslova (dalje: MUP) detaljnije uređeno člankom 5. Zakona o policiji (NN 34/11., 130/12.), nije apsolutno¹, pa oni, koji svjesno neistinito u svojim predstavkama ili pritužbama² tvrde da su zaposlenici MUP-a počinili kazneno djelo koje se goni po službenoj dužnosti, podliježu kaznenoj odgovornosti za kazneno djelo "lažno prijavljivanje kaznenog djela", propisano člankom 304. Kaznenog zakona³ (NN 125/11., 144/12.).

Smisao inkriminacije lažnog prijavljivanja kaznenog djela jest "u ideji da treba spriječiti neopravdano angažiranje državnog aparata, koji se nekad u vezi s ovim djelom usmjerava i u krivom pravcu. (...) Međutim, ne radi se kod ovih krivičnih djela samo o zaštiti pravosuđa, o nesmetanom vršenju njegove krivične funkcije, iako je ona primarna i određuje suštinu ovih djela; ova djela istovremeno znače i napad na čast i ugled odnosnih osoba, na njihova prava i slobode, teško pogađajući pojedinca, njegov položaj u društvu, njegov osobni mir. U tom smislu ove inkriminacije obuhvaćaju i zaštitu pojedinca od pogrešnih zahvata i mjera

---

¹ "Slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje.", čl. 16. st. 1. Ustava Republike Hrvatske.

² Pravilnik o načinu rada i postupanja po predstavkama i pritužbama, vođenju evidencije predstavki i pritužbi te o radu Povjerenstva (NN 58/12., 43/13.) definira predstavku i pritužbu, pa je tako: *predstavka* svaki čitko napisan i potpisan podnesak u kojem podnositelj upozorava na nezakonitu ili nepravilnu radnju policijskog službenika ili drugog zaposlenika MUP-a, odnosno ustrojstvene jedinice policije ili druge ustrojstvene jedinice MUP-a, a koja nije u izravnoj vezi s njim i ne odnosi se na njega osobno, dok je *pritužba* svaki čitko napisan i potpisan podnesak u kojem podnositelj upozorava na nezakonitu ili nepravilnu radnju policijskog službenika ili drugog zaposlenika Ministarstva, odnosno ustrojstvene jedinice policije ili druge ustrojstvene jedinice Ministarstva, prema njemu osobno, zbog čega on smatra da su povrijeđena neka njegova prava. Navedeni Pravilnik propisuje obvezu MUP-a da provjeri i osnovanost svih anonimnih usmenih ili pisanih dojava o nepravilnom ili nezakonitom radu zaposlenika MUP-a (čl. 2. st. 1. i čl. 5. Pravilnika). U daljnjem tekstu za predstavku i pritužbu koristi se zbirni naziv: *podnesak*, a pod njim se, prema prije navedenim odredbama Pravilnika, misli na usmene i pisane dojava o nezakonitom ili nepravilnom radu zaposlenika MUP-a.

³ U prijašnjem Kaznenom zakonu (NN 110/97., 27/98. – ispravak, 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. i 57/11.), ovo djelo bilo je propisano u čl. 302.

organa krivičnog progona koji su dovedeni u zabludu⁴."

Za postojanje ovog kaznenog djela forma prijave nije strogo određena, odnosno nije uvjet da je podnesak označen baš kao kaznena prijava. "Važan je sadržaj izjave, a ne je li ona nazvana kaznena prijava⁵" odnosno suština nije u formi, već je bitan sadržaj podneska u kojem se opisuje da je zaposlenik MUP-a počinio kazneno djelo koje se goni po službenoj dužnosti⁶. Podnesak može biti pisan, usmen, dan na zapisnik ili telefonom, upućen faksom ili elektroničkom poštom. Nisu bitni svi detalji podneska niti oni svi moraju biti lažni. Bitno je da u podnesku ima podataka koji, da su istiniti, čine biće određenog kaznenog djela.

Vrlo često se najgrublje lažne optužbe dostavljaju anonimno, pa treba istaći kako će ovo kazneno djelo "postojati i kad je prijava anonimna, a poslije se utvrde točni podaci njezina podnositelja⁷." Štoviše, ako je takav podnesak anoniman, policija je dužna po službenoj dužnosti raditi na otkrivanju identiteta podnositelja jednako kao i u svim drugim slučajevima počinjenja kaznenog djela koje se goni po službenoj dužnosti od strane nepoznatog počinitelja (čl. 204. st. 1. i 207. Zakona o kaznenom postupku, NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., dalje: ZKP) i čl. 3. st. 1. t. 3. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima (NN 74/09.)⁸.

Djelo je počinjeno, ako je podnesak predan tijelima kaznenog progona ili pravosuđa: državnom odvjetniku, redarstvenim vlastima, sudovima. Bitno je istaći da su sva državna tijela i pravne osobe dužne prijaviti kaznena djela koja se progone po službenoj dužnosti, a dojavljena su im ili su za njih same saznale (čl. 204. st. 1. ZKP-a).

Podnesak mora biti lažan, tj. podnositelj mora biti svjestan da ono što navodi u njemu ne odgovara stvarnosti. Prijava se mora odnositi na određenu osobu, odnosno iz prijave mora direktno ili posredno, ali uvijek jasno, proizlaziti koja se osoba prijavljuje. Nije uvjet da je protiv osobe koja se prijavljuje već pokrenut kazneni postupak⁹.

Može se zaključiti da je zakonodavac propisao alat za efikasnu kazneno-pravnu zaštitu zaposlenika MUP-a od neosnovanih kaznenih optužbi zloupotrebom instituta predstavke ili pritužbe, a na tijelima kaznenog progona, pa tako i na MUP-u, jest da navedeni alat učinkovito, dosljedno i cjelovito stavi u funkciju.

Engl.: False denunciation of a criminal offense by abusing submission or complaint

---

⁴ Bačić, F., Šeparović, Z. (1989). *Krivično pravo, Posebni dio*, Narodne novine, Zagreb, str. 339.; ovako i Mrčela, M. (2003). *Kaznena djela protiv pravosuđa*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 10, br. 2, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, Zagreb, str. 601.

⁵ Mrčela, op. cit., str. 602.

⁶ Ovako i: Bačić i dr., op. cit., str. 339.; Pavlović, Š. (2012). *Kazneni zakon*, Libertin naklada, Rijeka, str. 658.; Tahović, Đ. J. (1957). *Komentar Krivičnog zakonika*, Savremena administracija, Beograd, str. 554.

⁷ Pavlović, op. cit., str. 658.; ovako i Tahović, op. cit., str. 543., Mrčela, op. cit., str. 602.

⁸ "Primjenom navedene ovlasti, kriminalistička policija će pružiti zaštitu ogromnoj većini časnih profesionalaca koje se od strane njihovih kolega i građana pokušava diskreditirati anonimnim lažnim zlonamjernim dojavama.", Juras, D. (2013). *O predstavkama i pritužbama Ministarstvu unutarnjih poslova Republike Hrvatske*, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, br. 3, Split, str. 649.

⁹ "Djelo je dovršeno samim podnošenjem prijave; nije nužno da kazneni postupak po toj prijavi bude pokrenut.", Garačić, A. (2001). *Kazneni zakon u sudskoj praksi*, Naklada Zadro, Zagreb, str. 358.